

Lietuvybės ir mokslo šviesulys

Jonas Puodžius

Paskatintas rašyti „Varpui“ apie akademiką Zigmą Zinkevičių jo 80-ties metų jubiliejaus proga, sutikau, tačiau po dienos supratau, kad pasielgta neatsakingai. Rašyti apie Lietuvos mokslų akademijos, Lietuvių katalikų mokslų akademijos, Švedijos karališkosios humanitarinių mokslų akademijos, Norvegijos mokslų akademijos, Latvijos mokslų akademijos narį, Vytauto Didžiojo universiteto ir Latvijos universiteto garbės daktarą, Herderio premijos laureatą, parašiusį per 30 knygų ir 500 straipsnių, atrodytų, per daug drąsu ir lengvabūdiška. Tačiau turime jo knygų, dovanotų mūsų šeimai su įrašais „Mieiliems bičiuliams Marijai ir Jonui Puodžiams“, todėl, atsiprašius skaitytoją už savo drąsą, Gerbiamo akademiko jubiliejaus proga dalinuosi su skaitytojais keliais prisiminimais apie mūsų susibičiuliavimą.

1996 metais akademikas buvo pakviestas vadovauti Švietimo ir mokslo ministerijai. Artimiau susipažinau su Jubiliatu dirbdamas drauge viceministru. Ministras svarbiausiais ir labai pribrendusiais pertvarkos uždaviniais laikė: pasiekti, kad mokykla ugdytų ne Sovietų Sąjungos, bet Lietuvos piliečius, gimtojo krašto patriotus ir skubiai sustabdytų lietuvių nutautinimą per mokyklas Pietryčių Lietuvoje, kur lietuvybė „kabojo ant plauko“. Šiems uždaviniams Ministras, knygos „Rytų Lietuva praeityje ir dabar“ autorius, susitelkė, skyrė ypatingą dėmesį. Man buvo pavesta rūpintis mokslo ir studijų reikalais, kitiems viceministrams švietimu ir specialistų profesiniu rengimu. Žinojome Ministro nuopelnus mokslui ir daugiametę pedagoginę veiklą, tačiau nuo pirmų darbo dienų pajutome ir kolegiską požiūrį į bendradarbius, į ministeriją atsilankančius švietimo ir mokslo darbuotojus. Ministras mėgdavo anksti ateiti į darbą. Tai žinodami, lankytojai gerokai prieš darbo pradžią lūkuriuodavo priimamajame. Nežinau atvejo, kad

Ministras atsisakytų su kuo iš atvykusių susitikti. Tokius pokalbius jis laikė reikšmingais. Viceministrai savo pareigas vykdė pakankamai savarankiškai, nes jautėme Ministro pasitikėjimą, dėmesį, pagarbą ir kolegiskumą. Vienas Ministro poelgis nustebino ir dar daugiau mus suartino. Bendraujant neoficialioje aplinkoje, staiga buvau paklaustas, kodėl jį vadinu ministru. Kiek suglūmęs pasiteiravau, kaip turėčiau kreiptis. Atsakymas buvo trumpas: „Zigmu“, o nuširdi šypsena bylojo, kad taip ir privalau elgtis.

Jubilatas, 50 metų dirbęs aukštojoje mokykloje rengusioje pedagogus, knygoje „Kaip aš buvau ministru“ ra-

šė: „...aš stengsiuosi, jog nuo ateinančių mokslo metų rugsėjo pirmosios Šalčininkų ir Vilniaus rajonų miesteliuose bei didesniuose kaimuose būtų mokyklos, kuriose vaikai galėtų mokytis valstybine kalba. Man rūpėjo sudaryti sąlygas mokytis valstybine kalba visiems tiems, kurie to pageidauja“. Toliau rašo: „Pasitaręs su Vilniaus apskrities viršininku Aliu Vidūnu - gerai pažįstanciu Vilniaus kraštą Lietuvos patriotu, nusprendžiau, kad naujas lietuviškas mokyklas steigime per Apskritis administraciją, nes man tiesiogiai imtis šio darbo tada būtų buvę tolygu benzino pylimui į ekstremistų įžiebtą prieš mane neapykantos laužą“. Mačiau, kaip Ministras su Aliu Vidūnu nuolat keliavo tais keliais, kur tėvai pageidavo vaikus mokytis valstybinės kalbos. Rezultatai buvo akivaizdūs. Toliau autorius rašo: „...Ir štai mūsų šauniosios mokytojos padarė stebuklą: truputį daugiau negu po trijų mėnesių atvykęs į Šalčininkų Lietuvos tūkstantmečio mokyklos organizuotą rajono lietuviškų mokyklų meninės kūrybos šventę, aš su tais pačiais mokinukais - šventės dalyviais - jau laisvai kalbėjau lietuviškai“. Gaila, kad šią unikalią Ministro veiklą ne visi vertino, ji turėjo būti ilgesnė. Zinkevičių šeima iki šiol kviečiama į mokyklas, kur teko stebėti su koku dėkingumu prisimenami ministro Z. Zinkevičiaus darbai ir dėmesys mokykloms.

Aštuoniasdešimtąjį gimtadienį Akademikas šiais metais pasitinka knygynuose pasirodžiusiais dviem jo naujais leidiniais - Rinktinių raštų IV tome bei knyga „Istorijos iškraipymai“. Teko girdėti, kad redaguojamos dar dvi knygos, kad naujų sumanymų nestinga. Intensyvus mokslinis kūrybinis ir kultūrinis darbas bei žmonos Reginos labdaringa veikla netrukdo Zinkevičių šeimai gražiai bendrauti su giminėmis ir artimaisiais, visuomene.

Ryškiam lietuvybės ir mokslo šviesuliui linkėjime Aukščiausiojo malonių spindėti Lietuvos labui.

Baltijos kelio dešimtmečio minėjime Regina ir Zigmą Zinkevičiai, Marija ir Jonas Puodžiai